

BAZI YABANCI ÜLKELERDE VE TÜRKİYE'DE MOBİL HATLARDA VERGİLENDİRME

Fatih SARAÇOĞLU (*)

- GİRİŞ

Ülkemizde mobil iletişim üzerine çok sayıda vergi ve benzer nitelikte yük uygulanmaktadır. Şöyle ki ilk abonelikte alınan özel iletişim vergisi, telsiz ruhsatname ücreti, telsiz kullanım ücreti, hazine payı, kurum masraflarına katkı payı, konuşma ücreti üzerinden alınan özel iletişim vergisi ve katma değer vergisi bu anlamdaki yüklerdir.

Bu kadar çok ve çeşitli sayıda yükümlülük, ülkemize mobil telefonlar üzerindeki vergi yükü açısından liderlik kazandırmaktadır.

Bu makalede gerek ülkemizde gerekse bazı yabancı ülkelerde mobil hatlarda vergilendirme rejimi incelenecektir. Mobil hatların vergilendirilmesinde genel uygulama katma değer vergisi uygulaması biçimindedir. Ayrıca bazı ülkelerde ülkemizdeki özel tüketim vergisine benzer biçimde sektöre özgü vergiler uygulanmaktadır.

II. MOBİL HATLARIN VERGİLENDİRİLMESİNDE GENEL UYGULAMA: KDV UYGULAMASI

Yabancı ülkelerde mobil iletişim genel olarak sadece katma değer vergisine tabi tutulmakta ve başkaca özel bir vergi alınmamaktadır.

Katma değer vergisinin oranı ise genellikle %15 ile %20 arasında değişmektedir. Ülkemizde de telekomünikasyon sektöründe katma değer vergisinin

oranı %18 olarak uygulanmaktadır. Bu açıdan ülkemizde uygulanan vergi oranının yabancı ülkelere benzediği görülmektedir. Rusya, Uganda gibi bazı ülkelerde de katma değer vergisinin oranı %18 olarak uygulanmaktadır.

Katma değer vergisinin oranı Tunus'ta %17 olarak uygulanırken, Mısır ve Meksika'da %15 olarak uygulanmaktadır. Yani ülkemizden daha düşük oran geçerlilik taşımaktadır.

Katma değer vergisi oranları aşağıdaki tablo üzerinden görülebilecektir.

Ülkeler	KDV Oranı (%)
Türkiye	18
Polonya	22
Rusya	18
Meksika	15
Mısır	15
Tunus	17
Uganda	18
Hindistan	10,2
Romanya	19
Brezilya	25

KAYNAK: Metin TAŞ: "Mobil İletişim Ve Vergi Yükünün Analizi", *Yaklaşım Dergisi*, S. 177, Eylül 2007, s. 23.

Tablodan görüleceği üzere katma değer vergisinin en yüksek olduğu ülkeler %25 ile Brezilya ve %22 ile Polonya iken, en düşük olduğu ülke %10,2 ile Hindistan'dır.

Ancak bu oranların toplam vergi yükü açısından bakıldığında yanıltıcı olmaması gerekmektedir. Çünkü her ne kadar Brezilya'da ve Polonya'da ülkemizden yüksek katma değer vergisi oranları uygulansa da;

*Yard. Doç. Dr. Gazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü.

sektör üzerindeki toplam vergi yükü ülkemizdekinden oldukça düşük düzeyde kalmaktadır. Çünkü ülkemizde sektöre özgü olarak uygulanan özel iletişim vergisi ve diğer mali yükler toplam vergi yükünü çok yükseltmektedir.

Yabancı ülkelerin bazılarında yine Ülkemize benzer biçimde katma değer vergisinin yanı sıra özel iletişim vergisi ya da telekomünikasyon sektörüne özgü vergiler uygulanmaktadır.

III. BAZI YABANCI ÜLKELERDE TELEKOMÜNİKASYON SEKTÖRÜNE ÖZGÜ VERGİLER

Yukarıda belirtildiği üzere bazı ülkelerde katma değer vergisinin yanı sıra sektöre özgü vergiler uygulanmaktadır. Bazı ülkelerde ise sadece sektöre özel vergilerle yetinilmektedir.

Yabancı ülke uygulamaları incelendiğinde, gerek katma değer vergisiyle birlikte, gerekse ayrıca, sektöre özgü uygulanan vergilerin ağırlığının Ülkemizdeki uygulamanın tersine oldukça düşük olduğu görülmektedir. Aşağıda telekomünikasyon sektörüne özgü vergiler uygulayan ülkelerdeki durum incelenecektir¹.

Arnavutluk'ta faturalı hatlar için 59 \$, faturasız hatlar için 7 \$ ve sabit hatlar için 146 \$ kayıt ve abonelik ücreti alınmaktadır.

Bangladeş'te sabit ve cep telefonu hatlarında abonelik kaydında ödenmek üzere 11,76 \$ alınmakta; ayrıca cep telefonları ile sabit hatlı telefon cihazlarının ithalatından alınan 3 \$'lık sabit ücret alınmaktadır.

Dominik Cumhuriyeti'nde sadece mobil telefon kullanım ve aboneliğinde %2 oranında iletişim kalkınma vergisi alınmaktadır.

Yunanistan'da abonelerden özel bir vergi olarak 1,92\$ ile 5,75\$ arasında para alınmaktadır. Bu vergi, aylık fatura tutarına göre değişmektedir.

İran'da ABONE kaydında faturasız hatlarda 4,44 \$, faturalı hatlarda 135 \$; sabit hatlı telefonlarda 0,33 \$ sabit ücretler alınmaktadır. Bu rakamlara, faturalı / faturasız hatlar ve sabit hatlardan alınan abo-

nelik vergisi de dahildir. Bunların yanı sıra, faturalı hatlar için Kırsal Alan Kalkındırma vergileri alınmaktadır.

İtalya'da cep telefonu kullanımına özgü olmak üzere hazırlanan faturalar için 6,82 \$'lık damga vergisi alınmaktadır. Sadece faturalı hatlarda geçerlidir.

Kenya'da gerek mobil gerekse sabit hatlarda, telefonların kullanımı üzerinden %10 oranında telekomünikasyon vergisi alınmaktadır.

Nepal'de %10 oranında telefon hizmetleri masrafları sadece kullanım üzerinden ödenmektedir. Abonelikte herhangi bir ödeme yapılmamaktadır. Hem sabit hem de mobil hatlı telefonlar üzerinden alınmaktadır. Ayrıca 20,15 \$ telefon sahipliği / mülkiyeti ücreti alınmaktadır.

Pakistan'da sadece cep telefonlarından 8,30\$'lık hat açma ücreti alınmaktadır.

Srilanka'da hem mobil hem de sabit hatlı telefonlardan aylık toplam fatura tutarı üzerinden %2,5 oranında cep telefonu aboneliği harcı alınmaktadır.

Tanzanya'da hem sabit, hem de mobil hatlı telefonlardan kullanım üzerinden %7 oranında telekomünikasyon vergisi alınmaktadır.

Tunus'ta mobil ve sabit hatlar için %5 Telekom Royaltisi alınmaktadır. %5 Telekom Royaltisi, cep telefonu cihazının maliyeti, artı KDV üzerinden hesaplanmaktadır.

Ürdün'de hem sabit hatlar, hem de cep telefonu hatlarından telekom hizmetlerinden %4 oranında özel vergi alınmaktadır.

Venezüella'da sabit ve mobil hatlar üzerinden 1,56 - 6,25 \$ tutarında abonelik vergisi alınmaktadır.

Uganda'da hem sabit hatlı hem de mobil hatlı telefonların kullanımı üzerinden %12 oranında telekomünikasyon vergisi alınmaktadır.

IV. ÜLKEMİZDEKİ DURUM

Türkiye'de GSM sektörüne yönelik olarak, ilk adı vergi olmamakla birlikte telsiz ruhsatname ücreti, telsiz kullanım ücreti, hazine payı, kurum masraflarına katkı payı gibi uygulamalara yer verilmiştir. Bu

¹ GSM Association: Global Mobile Tax Review 2006-2007, s. 18.

uygulamaların yanı sıra sektöre uygulanan iki ayrı vergi bulunmaktadır:

- Katma değer vergisi ve
- özel iletişim vergisi.

Hatta özel iletişim vergisinin ilk abonelikte alınan sabit tutar ve aylık konuşma ücreti üzerinden ayrıca oransal olarak uygulandığı dikkate alınacak olursa üç ayrı verginin olduğu bile belirtilebilecektir.

Türkiye’de cep telefonlarıyla yapılan görüşme ücretleri üzerinden %18 oranında katma değer vergisi alınmaktadır. Bu oran ülkemizde uygulanan en yüksek katma değer vergisi oranıdır ve daha çok lüks kabul edilen mal ve hizmetlere uygulanmaktadır. Dolayısıyla bir anlamda GSM hizmetleri lüks hizmet olarak kabul edilmektedir.

GSM hatlarında aylık konuşma bedelinden katma değer vergisinin yanı sıra %25 oranında özel iletişim vergisi alınmaktadır. Sabit hatlı telefonlarda ise

bu verginin oranı %15 olarak uygulanmaktadır.

Bunlardan başka ilk abonelik kaydında 23,86 \$’lık (2007 yılı için 26 YTL.) yeni abone özel iletişim vergisi alınmaktadır.

V. SONUÇ

Ülkemizde, vergilemenin mali amacı ön planda tutularak getirilen vergisel yükler, mobil iletişim üzerindeki vergi yükünün aşırı boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Yabancı ülke uygulamalarında ülkemizdekine benzer bir vergi yüküne rastlamak mümkün değildir.

Bu alandaki vergi yükünün düşürülmesi, sektörün gelişimi açısından katkı sağlayabilecektir. Tabii ki her şeyden önce, düşürülen vergi yükünün kullanıcılara yansıtılması gerekmektedir. Aksi halde vergi yükü düşürülse de beklenen ve istenilen sonuçlara ulaşılamayacaktır.